

**“MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI BOLALARNI HAR
TOMONLAMA RIVOJLANTIRISHDA SPORT O’YINLARINING O’RNI”**

Xayitboyev Ahrorjon Azamjon o’g’li

*Namangan shahar 4-son tehnikumi “Tabiiy Gumanitar va
maxsus fanlar kafedrası” o’qituvchisi*

Tel: +998934994048

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar — ya'ni 3-7 yoshli tarbiyalanuvchilarning jismoniy, aqliy, ijtimoiy va hissiy rivojlanishida sport o'yinlarining ahamiyati, bolalar organizmiga fiziologik ta'siri, harakat ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati keng yoritilgan. Shuningdek, sport o'yinlari vositasida bolalarda irodaviy sifatlar, intizom va maqsadga intilish kabi xarakter xususiyatlarining shakllanishi tahlil qilinadi.

Abstract: This article extensively discusses the importance of sports games in the physical, mental, social and emotional development of preschool children - that is, 3-7 year olds, their physiological effects on the children's body, and their importance in the formation of movement skills. It also analyzes the formation of character traits in children, such as willpower, discipline and goal-orientedness, through sports games.

Аннотация: В данной статье подробно рассматривается важность спортивных игр для физического, умственного, социального и эмоционального развития детей дошкольного возраста (3-7 лет), их физиологическое воздействие на организм детей и их значение в формировании двигательных навыков. Также анализируется формирование у детей таких черт характера, как сила воли, дисциплина и целеустремленность, посредством спортивных игр..

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, sport o'yinlari, har tomonlama rivojlanish, jismoniy tarbiya, , milliy o'yinlar, bolalar tarbiyasi, pedagogik jarayon.

Keywords: preschool education, sports games, comprehensive development, physical education, national games, child education, pedagogical process.

Ключевые слова: дошкольное образование, спортивные игры, всестороннее развитие, физическое воспитание, национальные игры, воспитание детей, педагогический процесс.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bola shaxsini har tomonlama rivojlantirish, uning jismoniy va ma'naviy salomatligini mustahkamlash esa ushbu tizimning asosiy maqsadi bo'lib qolmoqda. Pedagogika fani va amaliyoti tajribasi shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida o'yin faoliyati alohida o'rin tutadi. Xususan, sport o'yinlari bolaning nafaqat jismoniy, balki aqliy, ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi.

Maktabgacha yosh davrida 3-7 yoshli bolalar kuniga kamida 3 soat faol harakat qilishi lozim. Biroq zamonaviy turmush tarzida raqamli qurilmalarning keng tarqalishi bolalarning harakatli faolligini keskin kamaytirmoqda. Bu holat maktabgacha ta'lim muassasalarida sport o'yinlariga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida sport o'yinlarini olib borishdan asosiy ko'zlangan maqsad — muayyan qoidalar asosida, bolalarning jismoniy hamda aqliy faolligini talab etuvchi harakat faoliyatini amalga oshirishdir.. Maktabgacha ta'lim tashkilotida quyidagi sport o'yinlarini tashkil etish mumkin:

- **Jamoa sport o'yinlari** — futbol, basketbol, voleybol elementlari ✓
- **Yakka tartibdagi sport o'yinlari** — sakrash, yugurish, muvozanat mashqlari
- **Milliy sport o'yinlari** — "Qo'l tegi", "Oq terakmi, ko'k terak", "Arqon tortish"
- **Estafeta o'yinlari** — jamoaviy musobaqa elementlari bilan

Buyuk pedagog va psixologlar sport o'yinlarining bolalar rivojlanishidagi ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslab berganlar. L.S. Vigotskiyning "Yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasiga ko'ra, o'yin faoliyati bolani o'z imkoniyatlaridan bir qadam oldinda turib harakat qilishga undaydi. J. Piajening kognitiv rivojlanish nazariyasida ham o'yin bolaning dunyoni o'rganishning asosiy vositasi sifatida ta'riflanadi. Qolaversa, P.F. Lesgaftning jismoniy tarbiya konsepsiyasida esa harakatli o'yinlar bolaning shaxsini shakllantiruvchi, irodasini tarbiyalovchi va sog'lom turmush tarzini singdiruvchi muhim pedagogik vosita ekanligi ta'kidlanadi.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

Maktabgacha yoshdagi davr inson hayotidagi eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Aynan shu davrda bolaning shaxsiyati shakllanadi, uning jismoniy, intellektual va ijtimoiy-hissiy poydevori quriladi. Bolalarni har tomonlamma rivojlantirishda esa jismoniy tarbiya va sport o'yinlari shunchaki vaqt o'tkazish vositasi emas, balki eng asosiy yetakchi omillardan biridir.

Bola rivojlanishida, jismoniy sog'ligi, hatti-harakatlarni to'g'ri amalga oshirishida, tayanch haraktlarining nuqsonsiz shakllanishida, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda sport o'yinlarining ahamiyati muhim sanaladi.

Bundan tashqari, sportni faqat jismoniy tarbiya bilan bog'lanmaydi, harakatli va sport o'yinlari bolaning miya faoliyatini ham kuchli rag'batlantiradi.

Pedagoglar tomonidan maktabgacha yoshdagi bolalar uchun sport o'yinlarini tashkil etishda ularni professional sportga majburlash orqali emas balki, o'yinlar quvnoq, emotsional va xavfsiz shaklda, bolaning yosh xususiyatlariga mos yuklamalar bilan o'tkazilishi samarali natija beradi..

Xulosa qilinganda, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar hayotiga sport o'yinlarini to'g'ri va tizimli ravishda olib kirish — kelajakda sog'lom, aqlli, irodali va ijtimoiy moslashuvchan shaxsni tarbiyalashning eng samarali yo'lidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida va oilada bolalarning jismoniy faolligiga yetarlicha sharoit yaratib berish, ularni har tomonlamma rivojlantirishning bosh garovidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. "Ilk qadam" davlat maktabgacha ta'lim dasturi
2. "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari.
3. Sh.A. Sodiqova. *"Maktabgacha pedagogika"*. Darslik. Toshkent: "Tafakkur bo'stoni", 2013-y.
4. Usmonov J.N. "Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalashda innovatsion usullar". Pedagogika va psixologiya jurnali, №3, 2021-y.

Internet manbaalari:

1. Pedagogika.uz
2. Ziyonet
3. Google Scholar